

Probleem ontkennen?

Veertig jaar geleden ontdekte men in de nasleep van Lekkerkerk vele gevallen van bodemverontreiniging in Nederland. Een aanpak was snel bedacht. Verontreinigde grond breng je naar een stortplaats en verontreinigd grondwater naar een waterzuivering. Deze aanpak volstond totdat ontdekt werd hoeveel gevallen van bodemverontreiniging er waren en hoeveel dit de overheid zou gaan kosten.

Al snel introduceerde Michael Loxham van het toenmalige Laboratorium voor Grondmechanica een denkmodel, om een geval van bodemverontreiniging vanuit verschillende perspectieven te bezien. Het denkmodel beziet de bron van verontreiniging, de verspreidingsroute en de eventueel bedreigde objecten. Is er een bron van verontreiniging, een verspreidingsroute en een bedreigd object, dan is snel handelen geboden. Dat bestaat uit een onderzoek, meestal gevolgd door een sanering. Die kan zich richten op het wegnemen van de bron, het afsnijden van het pad of het verplaatsen van het bedreigde object. Als er geen bron van verontreiniging is, geen verspreidingsroute of geen bedreigd object, dan is er geen probleem of geen urgent probleem.

Het hanteren van dit denkmodel vereist kennis. Van de bron van verontreiniging, van de verspreidingsroute en van de blootstelling aan bedreigde objecten zoals mens, plant en dier. Vrijwel niemand beschikt over het volledige arsenaal aan kennis. Daarom worden bodemsaneringsprojecten altijd in samenwerking tussen verschillende disciplines bestudeerd en aangepakt.

Ik heb nog nooit iemand ontmoet die het probleem van bodemverontreiniging ontkende. Wel waren er personen, bijvoorbeeld mijn moeder, die zich afvroegen of het allemaal wel zo erg was. Dat is een terechte vraag die een goed onderbouwd antwoord verdient. Ik kon mijn moeder overtuigen van de ernst van de bodemverontreiniging bij de gasfabriek en bij de bestekfabrikanten in Zeist, op schrale zandgrond en dicht bij een waterwingebied.

De Raad van State oordeelde vorig jaar snoeihard over het stikstofbeleid in Nederland. De maatregelen die de commissie Remkes bedacht zijn nog maar een begin. Toch riepen die veel weerstand op.

Uit recente publicaties blijkt dat rijksambtenaren destijds ecologen onder druk hebben gezet om de negatieve effecten van stikstof op de natuur te bagatelliseren. Zo kon een ruimhartig stikstofbeleid mogelijk worden gemaakt. Als dit willens en wetens is gebeurd, liggen sancties voor de hand. Mede daardoor zijn er politici die ontkennen dat er een stikstofprobleem is. Zij hopen daarmee natuurlijk stemmen te winnen. Ik vertrouw een politicus pas als die blijk heeft gegeven over verstand van zaken te beschikken. In dit geval over de bronnen van verontreiniging, de verspreidingsroutes of de bedreigde natuurgebieden en het liefst over meer van deze drie onderdelen. Ook zijn er ondernemers die het probleem ontkennen. Misschien moet kennis van zaken een verplicht onderdeel worden van de omgevingsvergunning, want gebrek aan kennis is een regelrechte aanloop naar gevaar, schade en hinder.

Stikstof kan vele gedaantes aannemen. Het kan oxideren, het kan reduceren. Stikstofverbindingen kunnen in de bodem worden omgezet, waarbij zuur kan vrijkomen. Het lijkt allemaal erg ingewikkeld, maar het valt eigenlijk best mee. Wie niet over voldoende kennis beschikt, zou wat mij betreft niet mogen meedenken bij het bedenken van oplossingen. Verplicht op cursus dan maar?